

je crkva podignuta 1880. na mjestu starokršć. trobrodne bazilike; u crkvi je kameni sarkofag ukrašen predromaničkim plitkim reljefom, a u kripti zbirka pletorne i ranoromaničke plastike. Crkva čuva i drveno romaničko raspelo, renesansni drveni reljefni poliptih mlet. provenijencije te reljefe mramornog oltara iz XV. st., liturgijsko ruho i pribor iz XV—XVIII. st. Velika slika *Pohoda* pripisuje se Mateju Ponzoniju (Pončunu). Odieljeno ispred crkve stoji zvonik s romaničkim obilježjima a takva obilježja ima i zvonik ranosrednjovj. crkve Sv. Ilije (s trompama). U crkvicama Sv. Duha (pučka gotika, XV. st.) i Sv. Antuna nepotpuno su očuvane kasnogotičke freske. U okolici ruševine romaničkih kapela Male Gospe (jednobrajna, dvoapsidna) i Sv. Črvara. Na cesti prema Vodnjanu romaničke crkvice Sv. Franje i Sv. Margerite s fragmentima zidnih slikarija iz XIII. st.

LIT.: *Inventario degli oggetti d'arte d'Italia*, V, Provincia di Pola, Roma 1935, str. 194—196. — *Lj. Karaman*, O srednjovjekovnoj umjetnosti Istre, HZ, 1949, str. 116, 117, 119, 120. — *A. Mohorović*, Analiza razvoja urbanističke strukture naselja na otocima zapadnog Kvarnera, Ljetopis JAZU, 1956, 61, str. 466 i 469. — *Lj. Karaman*, O djelovanju domaće sredine u umjetnosti hrvatskih krajeva, Zagreb 1961, str. 49. — *B. Marušić*, Kasnoantička i bizantska Pula, Pula 1967. — *Isti*, Tri spomenika crkvene arhitekture s upisanim apsidama u Istri, Histria archaeologica, 1972, 1. — *B. Marušić*, Doprinos poznavanju..., SHP, 1983, 13. — *B. Fučić*, Sarkofag iz Bala, Peristil, 1986, 29. — *R. Tomić*, Značajno djelo Mateja Ponzonija—Pončuna u Istri, Radovi IPU, 1990, 14. Ma. Š.

BALEN, Branka, povjesničarka umjetnosti (Osijek, 6. VII. 1941). Diplomirala na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1969. Voditeljica je zbirke XVIII. i XIX. st. u Galeriji likovnih umjetnosti Osijek, gdje je od 1969. kustosica, od 1986. muzejska savjetnica. Istražuje slikarstvo XVIII—XX. st., poglavito Slavonije. Objavljuje prikaze o slikarima, umjetninama i galerijskoj problematici u periodicima i katalozima, priređuje autorske i tematske izložbe, pretežno u Osijeku: Miroslav Kraljević (1970), Josip Leović (1971), Josip Mücke (1971), Akvizicije (III, 1973; V, 1980), Otvoreni atelier (1976, 1977, 1978, 1980), Kolonija akvarelata Jugoslavije (1982), J. F. Overbeck (1983), Stjepan Marjanović (1985), Portreti XVIII. stoljeća (1986), Franjo Pfalz (1989) i dr.

BIBL.: *Osječko slikarstvo od 1900—1916* (katalog), Osijek 1972; *Vedute Slavonije XIX. stoljeća* (katalog), Osijek 1974; *Slavonski pejzaž XIX. i XX. stoljeća* (katalog), Osijek 1975; *Jovan Gojković* (katalog), Osijek 1978; *Rudolf Valić* (katalog), Osijek 1980; *Zbirka slika i grafika XVIII i XIX stoljeća*, u monografiji: Galerija likovnih umjetnosti Osijek, I, Osijek 1987; *Dimitrije Marković 1893—1919*, Peristil, 1988/89, 31—32; *Dimitrije Marković*, Osijek 1990. V. Fo.

BALIĆ, Branko, fotograf (Zagreb, 10. X. 1930 — 21. VII. 1976). Diplomirao je povijest umjetnosti u Zagrebu 1957. Bio je fotograf Odsjeka i Instituta za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu 1959—68. Specijalizirao se za snimanje umjetničkih djela i kulturnih spomenika. Snimao je portrete umjetnika, često u ambijentu, i reportažne snimke života na ulici. Opremao je fotografijama knjige i kataloge (*Slikarstvo*

B. BALIĆ, *Portret Milane Hrčić-Balić*

XIX stoljeća u Hrvatskoj, 1961; *Mihael Stroy u Hrvatskoj*, 1961; *Vjenceslav Richter*, 1970; *Tomislav Petranović-Rvat*, 1976). Samostalno je izlagao u Zagrebu 1963.

LIT.: *T. Maroević*, Branko Balić (katalog), Zagreb 1978.

N. Gé.

BALINA GLAVICA, brežuljak u Petrovu polju, JZ od Drniša. Na vrhu brežuljka, gdje se nekada nalazila pretpov. gradina, vide se ulomci pretpov. i rim. keramike. S istoga mjesta potječe i jedan starokršć. kapitel. Smatra se da se na Balinoj glavici nalazio rim. *Synodium*, kasniji *Municipium Magnum*.

LIT.: *J. Alčević*, Il municipio Magnum, Bulletino ASD, 1878. — *M. Zaninović*, Ilirsko pleme Dalmati, Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja ANUBiH (Sarajevo), 1967, 3.

BALLARIN, Juraj, slikar i staklar u Muranu (Split, 1450 — Murano, 1506). Prvi i najvažniji član porodice staklara koji djeluju u Muranu do XVIII. st. Prvi put se spominje oko 1456, kada stupa u radionicu muranske porodice staklara Barovier. God. 1481. s dva staklara iz Dalmacije, Ivanom Tamburlinom i Petrom Canerom tužen je mletačkim vlastima, jer je unatoč zabrani osnovao staklarsku radionicu u Veneciji. Potkraj XV. st. otvara radionicu u Muranu, u kojoj je radio i slikar Robert Lotarinžanin (Roberto Lotharigense). Kao priznat umjetnik, obavljao je 1503/04. dužnost kastalda muranskoga staklarskoga ceha.

LIT.: *A. Gasparetto*, Il vetro di Murano, Venezia 1958, str. 80, 155. — *L. Zacchin*, Un famoso vetraio del Rinascimento: Giorgio Ballarin, Tecnica vetraria, 1962, 4—5. — *Isti*, Giorgio Ballarin all' insegna del San Marco, Vetro e Silicati, 1967, 64. R.

BALTIĆ, Simeon, slikar (Zemun, 1729 — Gomirje, o. 1780). Kao monah iz Hopova otišao u Kijev gdje je učio slikanje u Kijevo-pečerskoj lavri. Prema ugovoru s gomirskim igumanom 1762. došao je u Gomirje i osnovao slikarsku radionicu, u kojoj su učili Luka Nikšić, Jovan Grbić i Georgije Mišljenović. Slikali su ikonostase za crkve u Lici (Plaški, Brlog, Založnica, Švica) pod utjecajem rm. baroknoga slikarstva.

LIT.: *J. Bach*, Prilozi povijesti srpskog slikarstva u Hrvatskoj od kraja XVII do kraja XVIII st., HZ, Zagreb 1949. — *V. Borčić*, Zbirka ikona Odjela Srba u Hrvatskoj Povijesnog muzeja Hrvatske (katalog), Zagreb 1974. — *Ista*, Zbirka slika Odjela Srba u Hrvatskoj Povijesnog muzeja Hrvatske (katalog), Zagreb 1978. R.

BANDUR, Anselm, bizantolog i numizmatičar (Dubrovnik, 18. VIII. 1675 — Pariz, 14. I. 1743). Kao mladić ušao u Dubrovniku u benediktinski red i zainteresirao se za starine. Poslije studija u nekoliko tal. gradova duže je vrijeme boravio u Firenci, gdje se usavršio u paleografiji i pripremio za tisak mnoge rukopise tal. humanista. Od 1702. živi u Parizu i istražuje u arhivima i knjižnicama građu o povijesti i kulturi Bizanta. U svojem velikom djelu *Imperium Orientale, sive Antiquitates Constantinopolitanae* (Pariz 1711, II. izd. Venecija 1729) objavio je mnoge izvore važne za povijest Bizanta, među njima spis *De administrando imperio* Konstantina Porfirogeneta. U svojem djelu *Numismata Imperatorum Romanorum a Traiano Decio ad Palaeologos Augustos* (Pariz 1718, II. izdanje Hamburg 1718) opisao je novac kasnorim. i biz. careva, i objavio numizmatičku bibliografiju *Bibliotheca nummaria*, jednu od prvih u svijetu. U njoj je opisao i kritički ocijenio oko 200 numizmatičkih priručnika sastavljenih od XVI. st. do njegova doba. Izdavanje je financirao franc. kralj Ljudevit XIV, na čiju preporuku je postao počasnim članom znamenite Académie des inscriptions et belles-lettres.

LIT.: *B. Zmajić*, Anselmo Banduri 1671—1743, Numizmatičke vijesti, 1971, 29. — *S. M. Crijević*, Bibliotheca Ragusina, I, Zagreb 1975, str. 88—95. L. D.

BANDUR, Zinaida, slikarica (Ston, 16. VI. 1885 — Zagreb, 2. VII. 1946). Prve poticaje dobila od V. Bukovca i C. Medovića. Učila kod K. Strajnića u Dubrovniku, E. Vidovića i V. Meneghella-Dinčića u Splitu. S Klubom likovnih umjetnika izlagala od 1928. Sudjelovala na »Izložbi umjetnica Male antante« u Zagrebu, Beogradu, Ljubljani, Bukureštu (1938) i Pragu (1939). Slikala figuralne kompozicije, portrete i mrtve prirode u ulju i akvarelu. Poznato je nekoliko njezinih dubrovačkih i stonskih pejzaža.

LIT.: *N. Z. Bijelovučić*, Nova hrvatska umjetnica, Narodna svijest, 1928, 50. — *J. Miše*, Prva izložba »Kluba likovnih umjetnica«, Književnik, 1928, 8. — *I. Šrepić*, Izložba Zadruge hrvatskih likovnih umjetnika, Jutarnji list, 1937, 9291. — *G. Gamulin*, Hrvatsko slikarstvo XX stoljeća, I, Zagreb 1987, str. 335—336. O. Ma.

BANIĆ, Blaž Lukin, zadarski slikar, djeluje krajem XIV. st. Učio u Veneciji kod Jacobella di Bonoma. God. 1386. udružio se u Zadru sa slikarom Stjepanom Martinovim, zvanim Lazanja. Godinu dana poslije, s pomoćnikom Šimunom Ivanovim, oslikava kućnu kapelu trgovca Nikole Mihovilova. God. 1388. uzima za pomoćnika Grgura Grgureva iz Zagreba; 1395. obvezao se zadarskom plemiću G. Grubonji izraditi sliku